

P dnia 19 stycznia 2021 r.

Trybunał Konstytucyjny
al. Jana Chrystiana Szucha 12A
00-918 Warszawa

Skarżąca: Adwokat M K

Sygn. akt: SK 67/20

STANOWISKO SKARŻĄCEJ

Działając w imieniu własnym, w **uzupełnieniu argumentacji** zawartej w skardze, w zakresie zasadności tezy podniesionej w skardze konstytucyjnej złożonej w dniu 23 stycznia 2020 r., niniejszym przedstawiam swoje stanowisko.

UZASADNIENIE

W dniu 23 stycznia 2020r. wniesiona została skarga konstytucyjna w przedmiocie zbadania zgodności z art. 24, art. 64 w zw. z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹ (dalej: Konstytucja) przepisów: art. 616 § 2 pkt 2 kodeksu postępowania karnego² (dalej: k.p.k.) w związku z art. 618 § 1 pkt 11, art. 626 § 1 oraz art. 619 Ustawy prawo o adwokaturze³ w zakresie w jakim przedmiotowe przepisy nie ustanawiają wprost prawa do zasądzenia od Skarbu Państwa i wypłacenia obrońcy wyznaczonemu z urzędu (adwokatowi), w toku postępowania, chociażby części kosztów już udzielonej i nieopłaconej pomocy prawnej, do wysokości nie przekraczającej aktualnej sumy tych kosztów, w sprawie toczącej się z jego udziałem, obliczonej zgodnie z rozporządzeniem Ministra

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483).

² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 1997 nr 89 poz. 555).

³ Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U. 1982 nr 16 poz. 124).

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.⁴

I. Brak negatywnych przesłanek wydania wyroku

Skarga konstytucyjna z dnia 23 stycznia 2020 r. spełnia wszelkie wymogi formalne pisma procesowego, w tym również wymogi formalne wynikające z Konstytucji i Ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym⁵ (dalej: ustawa o Trybunale Konstytucyjnym). Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym „Skarga konstytucyjna zawiera: określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją...”. Skarżąca wskazała już w samym *petitum* skargi wszelkie przepisy, które wymagają zbadania przez Trybunał Konstytucyjny pod kątem ich zgodności z wzorcami kontrolnymi za które przyjęła: art. 24, art. 64 w zw. z art. 32 Konstytucji. W dalszej części pisma podjęła się analizy merytorycznej oraz nakreślenia problemu prawnego, który powstał w opisanym stanie faktycznym wraz z szeroką argumentacją zasadności zaprezentowanego stanowiska prawnego.

1. Naruszenie art. 24 w związku z art. 32 Konstytucji jako pierwszy wzorzec kontrolny:

Zgodnie z art. 24 Konstytucji „Praca znajduje się pod ochroną Rzeczypospolitej Polskiej. Państwo sprawuje nadzór nad warunkami wykonywania pracy.” Praca, o której mowa w art. 24, to każda praca, zarówno pod względem formy jej wykonywania (umowa o pracę, umowa cywilnoprawna, prowadzenie działalności gospodarczej, wolontariat) oraz rodzaju pracy (w tym praca w gospodarstwie rolnym czy praca mobilna), **jak i podmiotów ją wykonujących** (chodzi przede wszystkim o pracowników świadczących pracę nakładczą, ale również o osoby samozatrudnione, a nawet pracodawców).⁶ Art. 24 wskazuje ogólną zasadę ustroju państwa tj. tworzenia prawnych gwarancji ochrony pracy. Pomimo tego, że z samego art. 24 nie wynika prawo publiczne podmiotowe, jednak zasada ochrony pracy ma bezpośredni wpływ na ich wykładnię. Praca jako wartość powiązana jest z zasadą sprawiedliwości społecznej, ochrony rodziny, równości i zakazem dyskryminacji oraz dialogiem społecznym.⁷

---

⁴ Dz. U. poz. 1801.

⁵ Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U.2019.0.2393).

⁶ P. Tuleja [w:] P. Czarny, M. Florczak-Wątor, B. Naleziński, P. Radziejewicz, P. Tuleja, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2019, art. 24.

⁷ Wyrok TK z 22.12.1997 r., K 2/97, OTK 1997, nr 5-6, poz. 72.

Naruszenie tych praw w konsekwencji prowadzi do naruszenia zasady ochrony pracy.

Wskazany przez skarżącą przepis może stanowić wzorzec kontroli.⁸ Zgodnie z powyżej zaprezentowanym stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego art. 24 Konstytucji może zostać uznany za wzorzec kontrolny w sytuacji, gdy jest on powołany w zbiegu z inną konstytucyjną zasadą, która przyznaje publiczne prawo podmiotowe. W analizowanym przypadku zostały spełnione wyznaczone przesłanki, gdyż skarżąca powołała się na naruszenie art. 24 Konstytucji w związku z art. 32 Konstytucji, który przyznaje w sposób wyraźny, wprost publiczne prawo podmiotowe do równego traktowania oraz niedyskryminacji. Zasada ta oznacza traktowanie podobnych podmiotów według jednego standardu. Ujęcie to odpowiada arytmetycznemu modelowi równości, według którego każdy jest traktowany tak samo bez względu na jego pozycję wyjściową, szanse i możliwości. Natomiast równość materialna odwołuje się do względów słuszności i ma funkcję naprawczą. Jej realizacja polega bowiem na wyrównywaniu szans społecznych i tworzeniu warunków do osiągnięcia równych rezultatów. Zasady te są często poruszaną materią prawną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE, Trybunał). W jednym ze swoich orzeczeń Trybunał uznał, iż **zjawisko dyskryminacji jako różne potraktowanie w podobnej sytuacji występuje wówczas, gdy istnieje obowiązek i możliwość potraktowania danych podmiotów w sposób równy.**⁹ Sam zakaz dyskryminacji stanowi konkretyzację tych ogólnych zasad prawa, które z kolei wymagają, aby sytuacje porównywalne nie były traktowane w sposób odmienny.¹⁰ Swoje twierdzenia skarżąca uargumentowała szeroką analizą wzbogaconą o kontekst sprawiedliwościowo-moralny.

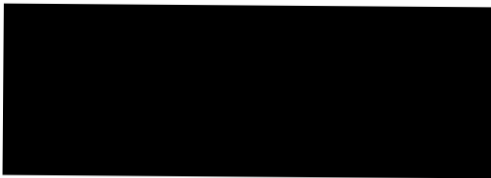
W ramach uzupełnienia podnieść należy, że wśród sądów powszechnych pojawia się stopniowo linia orzecznicza wskazująca na **zasadność zasądzenia wnioskowanych przez obrońcę przynajmniej części kosztów obrony z urzędu przed prawomocnym zakończeniem postępowania**¹¹, **jednakże brak ustawowej regulacji w tym zakresie nadal stawia znak zapytania przed taką tezą, nie dając sądom podstawy prawnej do zasądzenia adwokatowi lub radcy prawnemu wynagrodzenia za wykonaną pracę w rozsądnym terminie (w toku postępowania), zwłaszcza w trakcie wieloletnich procesów sądowych.** Przepis art. 626 § 1 k.p.k. stanowi, że w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd określa „*kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu*”. Nie wynika stąd zatem w żaden sposób reguła, że w przedmiocie kosztów procesu można orzekać wyłącznie w orzeczeniu kończącym postępowanie, albo w toku

⁸ Wyrok TK z 12.07.2011 r., K 26/09, OTK 2011, nr 6, poz. 54.

⁹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1959 r., *Société des fonderies de Pont-à-Mousson przeciwko Wysokiej Władzy EWWIS*, Sprawa 14-59.

¹⁰ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8 kwietnia 1976 r. w sprawie 43/75 *Defrenne*, wyrok z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie C-381/99 *Brunnhof*, wyrok w sprawie C-17/05 *Cadman*

¹¹ Postanowienie SA w Krakowie z 30.06.2009 r., II AKa 92/09, KZS 2009, nr 6, poz. 73 i postanowienie SN (7) z 20.10.2009 r., I KZP 1/09, OSNKW 2009/12, poz. 101.

postępowania. W orzeczeniu Sąd ma obowiązek orzec **kto ma ponieść koszty procesu.** W związku z powyższym przyznanie obrońcy (lub pełnomocnikowi) z urzędu honorarium z tytułu udzielonej, nieopłaconej, pomocy prawnej, nie jest objęte zakresem przepisu art. 626 § 1 k.p.k. Z regulacji zawartej w przepisie art. 619 § 1 k.p.k. wynika bowiem, że wydatki w toku postępowania **wyklada Skarb Państwa.** Przyznanie wynagrodzenia obrońcy (lub pełnomocnikowi) wyznaczonemu z urzędu oznacza zatem, że Skarb Państwa tymczasowo wyklada te koszty, ale **nie prowadzi to według sądów do jednoznacznego wniosku, że koszty obrońcy i pełnomocnika Skarb Państwa ponosi w toku postępowania.** Tymczasowe wyłożenie wydatków w rozumieniu art. 619 § 1 k.p.k. nie ma charakteru ostatecznego i nie może być traktowane na równi z art. 626 §1 k.p.k. stanowiącym o podmiocie zobowiązanym do poniesienia kosztów procesu. Możliwe jest jednak i konieczne w celu zachowania zgodności z Konstytucją RP zrównanie prawa obrońcy (lub pełnomocnika) z przyznanym ustawą k.p.k. innym podmiotom prawem do wynagrodzenia za pracę już wykonaną, ale w terminie wcześniejszym niż po uprawomocnieniu się wyroku. W związku z powyższym przyznanie obrońcy (lub pełnomocnikowi) z urzędu honorarium z tytułu udzielonej, nieopłaconej, pomocy prawnej, nie jest objęte zakresem przepisu art. 626 § 1 k.p.k., albowiem nie dotyczy on i nie ustanawia prawa do wypłaty wynagrodzenia w toku postępowania.

Rozporządzenia w przedmiocie analizowanej problematyki tj. poniesienia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w sposób skrupulatny oraz szczegółowy obrazują jaka stawka należy się obrońcy (lub pełnomocnikowi) wyznaczonemu z urzędu dzieląc choćby etapy postępowania na postępowanie przygotowawcze i sądowe lub przyznając dokładną kwotę za wybiórcze czynności. W związku z tym **możliwe jest dokładne określenie honorarium zarówno na etapie początkowym postępowania, jak i na etapie wskazującym na zbliżające się zakończenie sprawy.** Podnieść również należy, że **honorarium nie jest uzależnione od wyniku sprawy.** Zgodnie z powyższym, jeśli Sąd zdecydowałby się na wypłatę honorarium na etapie wcześniejszym niż po jej prawomocnym zakończeniu, wówczas nie ma możliwości pomyłki, nadpłaty czy szacunkowej kalkulacji. Dodać należy, że za wypłatą części honorarium obrońcy (lub pełnomocnika) ustanowionemu z urzędu w części nieopłaconej pomocy prawnej świadczy również **zasada słuszności.**¹²

W związku z powyższym należy jednoznacznie i stanowczo uznać, że art. 24 w związku z art. 32 Konstytucji może stanowić wzorzec kontrolny i zostało to właściwie wykazane.

---

¹² *Komentarz do k.p.k., D. Świecki, wydanie z 2019 roku, K. Paprzycki.*

2. Naruszenie art. 64 w związku z art. 32 Konstytucji jako drugi wzorzec kontrolny:

Artykuł 64 Konstytucji wyraża jedno z podstawowych praw podmiotowych tj. konstytucyjną gwarancję ochrony własności oraz innych praw podmiotowych. Wyraża on ogólną zasadę wolności majątkowej zarówno w aspekcie zachowawczym jak i instytucjonalnym. I w związku z tym uznać należy, że prawo do ochrony własności i innych praw majątkowych przysługuje każdemu, choćby takowych nie posiadał.¹³ Prawo to gwarantuje jednostce nie tylko wolność dysponowania, ale również autonomię w obrębie której państwo nie może ingerować lub może ingerować tylko w ograniczonym zakresie. Z przytoczonej gwarancji wynika dla organów władzy państwowej obowiązek powstrzymania się od regulacji, które owe prawa mogłyby **pozbawiać ochrony prawnej lub też ochronę tę ograniczać**.¹⁴ Artykuł 64 Konstytucji używa ogólnego pojęcia „*inne prawa majątkowe*”, nie definiując jednak tego pojęcia, natomiast jak już skarżąca omówiła w skardze konstytucyjnej, pod tym pojęciem należy rozumieć, zgodnie z powszechnie uznawanym stanowiskiem judykatury, prawa mające wartość majątkową i mogące stanowić składnik majątku jednostek oraz realizować określony interes majątkowy.¹⁵ Ścisłe powiązanie art. 64 Konstytucji z art. 32 Konstytucji świadczy o tym, że ochrona prawna ma być „*równa dla wszystkich*”, co akcentuje element podmiotowy: ochrona tych praw „*co do zasady nie może być różnicowana ze względu na zakres podmiotowy*”¹⁶ czy „*ze względu na charakter podmiotu danego prawa*”.¹⁷ Jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, pewne odstępstwa od zasady równości są dopuszczalne pod warunkiem, że „*zróżnicowanie ochrony znajduje oparcie w argumentach relewantności, proporcjonalności i powiązania z innymi normami, zasadami lub wartościami konstytucyjnymi*”.¹⁸

W związku z powyższym uzupełnić należy argumentację skarżącej o wykazanie istotnego podobieństwa – w kontekście zapłaty za pracę wykonaną - pomiędzy profesjonalnym pełnomocnikiem procesowym ustanowionym z urzędu a tłumaczem, biegłym czy specjalistą powołanym w procesie sądowym. Tryb umocowania jest bardzo zbliżony tj. Sąd powołuje jeden z wyżej wymienionych podmiotów bądź poprzez zwrócenie się do właściwej władzy korporacji zawodowej, która wybiera wyznaczoną osobę z listy, bądź bezpośrednio wybierając podmiot. Każdy z tych podmiotów zostaje powołany do wykonania danej czynności lub ich szeregu, zgodnie z doświadczeniem zawodowym, najlepszą wiedzą oraz starannością. **W związku z powyższym zróżnicowanie zachodzi dopiero**

¹³ L. Garlicki, S. Jarosz-Żukowska [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II, wyd. II, red. M. Zubik, Warszawa 2016, art. 64.*

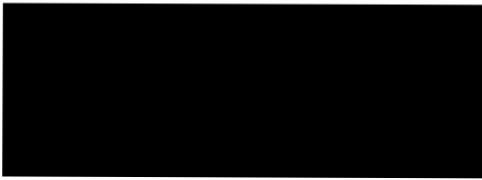
¹⁴ *Wyrok TK z 23.05.2006 r., SK 51/05, OTK 2006, nr 5, poz. 58.*

¹⁵ *Wyrok TK z 14.03.2005 r., K 35/04, OTK 2005, nr 3, poz. 23.*

¹⁶ *Wyrok TK z 21.05.2001 r., SK 15/00, OTK 2001, nr 4, poz. 85.*

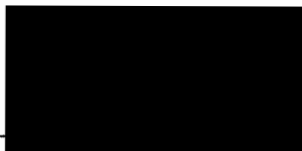
¹⁷ *Wyrok TK z 28.09.2015 r., K 20/14, OTK 2015, nr 8, poz. 123.*

¹⁸ L. Garlicki, M. Zubik, *uwaga 18 do art. 32, [w:] Konstytucja..., t. II, Warszawa 2016.*

w momencie przyznania i wypłaty przysługujących z mocy prawa świadczeń majątkowych za wykonaną pracę, co jednoznacznie narusza zasadę równości. W celu zachowania zgodności z Konstytucją RP konieczne jest zatem zrównanie prawa obrońcy (lub pełnomocnika) z przyznanym ustawą k.p.k. innym podmiotom prawem do otrzymania tej części wynagrodzenia, która należna jest za pracę już wykonaną, ale w terminie wcześniejszym niż po uprawomocnieniu się wyroku.

Z uwagi na powyższe, jednoznacznie należy wskazać, że skarżąca poruszyła w skardze konstytucyjnej przepisy prawa, które naruszają konstytucyjne prawa jednostki, a powołane wzorce kontrolne wyczerpują przesłanki ich powołania. W związku z powyższym wnoszę jak w *petitum* skargi konstytucyjnej z dnia 23 stycznia 2020 r.

_____ _____
M K
Adwokat

Załącznik: 4 odpisy.

